

**Өткен сабақты
шысықтау.**

30

10

20

20

30

10

10

20

30

*Дүние жүзі бойынша
жүгері өсіруден
көрнекті орын алатын
мемлекет*

Америка Құрама Штаттары

30 — 10 — 20

20 — 30 — 10

10 — 20 — 30

**Шай өндіретін елдерді
ата.**

Үндістан, Қытай

30 — 10 — 20

20 — 30 — 10

10 — 20 — 30

Күріш ең алғаш қай
мемлекетте шықты.

Қытайда

30 — 10 — 20

20 — 30 — 10

10 — 20 — 30

**Талшықты дақылдың ең
маңыздысын ата және оның
алқабы мен өндіруі жөнінен
қай ел бірінші орынды
алады?**

Мақта, егістік алқабы
мен мақта жинау
жөнінен 1 – ші орынды
ежелден Азия елдері
иеленген.

30

10

20

20

30

10

10

20

30

Сергітпе дақылдарды
ата.

Шай, кофе, какао

30

10

20

20

30

10

10

20

30

Видео сұрақ

Суретте
көрсетілген-
дер
қандай
дақылға
жатады?

Майлы дақылдар

30

10

20

20

30

10

10

20

30

Бидайдың негізгі шыққан ошағы

*Алдыңғы Азия мен
Жерорта теңіз аймағы*

30 10 20

20 30 10

10 20 30

*Бидайдың негізгі
шыққан ошағы Алдыңғы Азия
мен Жерорта теңізі аймағы
екенін анықтаған ғалымды
атаңыз*

*Бидайдың негізгі
шыққан ошағы Алдыңғы
Азия мен Жерорта теңізі
аймағы екенін анықтаған
академик Н. И Вавилов*

30 10 20

20 30 10

10 20 30

Видео сұрақ

**Бұл
қандай**

дақылға

жатады?

*Мақта талшықты
дақылға жатады*

13.02.2012жс

Жаңа сабақ

13.02.2012

АШЫҚ САБАҚ

§ 39. Мал шаруашылығы және балық шаруашылығы.

Сабақтың мақсаты:

Дүние жүзілік шаруашылықта мал шаруашылығының және балық шаруашылығының өзіндік алатын орыны туралы мәлімет беру. Мал шаруашылығы салалары мен мал шаруашылығы өнімдерін өндірудегі жетекші елдер туралы мәлімет беру.

Ауыл шаруашылығы

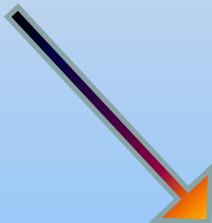
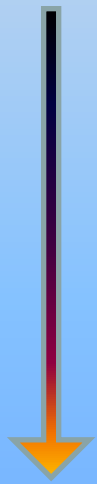
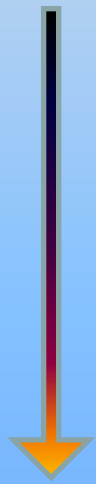
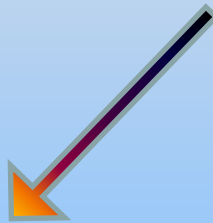
```
graph TD; A[Ауыл шаруашылығы] --> B[Өсімдік шаруашылығы]; A --> C[Мал шаруашылығы];
```

**Өсімдік
шаруашылығы**

**Мал
шаруашылығы**

**Мал шаруашылығы –
ауыл шаруашылығының
маңызды әрі жетекші
саласы. Ол да өсімдік
шаруашылығы тәрізді өте
ежелден келе жатқан және
барлық жерге кең
таралған шаруашылық.**

Мал
шаруашылығы

Ірі қара
өсіру

Шошқа
шаруашылы
ғы

Қой
шаруашылы
ғы

Құс
шаруашылы
ғы

Ет өндіруден жетекші елдер

№	Елдер	Өндіру көлемі, млн т	Ет өндірудегі үлесі, %
1	Қытай	55,3	24,5
2	АҚШ	35,8	16,6
3	Бразилия	11,7	5,4
4	Франция	6,5	3,0
5	Германия	6,2	2,9
6	Үндістан	4,6	2,2
7	Ресей	4,4	2,0
8	Испания	4,4	2,0
9	Мексика	4,1	1,9
10	Ұлыбритания	3,8	1,8
	Дүние жүзі бойынша	216,2	100,0

**Сүт
өндіру**

АҚШ

Ресей

Үндістан

Бразилия

Батыс Еуропа

Ірі қара шаруашылығы

Ірі қара өнімі

Шошқа шаруашылығы дүниежүзілік ет өнімінің 40%-ға жуығын береді. Қазір оның саны 0,8 млрд-тан асып отыр.

**Шошқа
шаруашылы
ғы**

**Ет- жүн
бағытында**

Биязы

**Жартылай
биязы**

Ет- жүн бағытындағы тауарлар өндірісі Солтүстік және Оңтүстік Американың , Аустралия мен Оңтүстік Еуропаның, Орталық және Орта Азияның, Оңтүстік Африканың қоңыржай және субтропиктік белдеулерінің құрғақ аудандарында жақсы дамыған.

Биязы жүнді қой шаруашылығы

Алдыңғы
Азия

Орта Азия Қаракөл елтірісінің дайындауы Орталық Азия

Дүние жүзіндегі қойы ең көп ел – Аустралия (130 млн астам) , одан кейін Қытай (112 млн астам)

Жүн өндіруден жетекші елдерге : Аустралия, Қытай, Жаңа Зеландия, Уругвай және Ресей.

XX ғасырдың екінші жартысынан бастап, Солтүстік Америка мен Батыс Еуропа елдерінде бройлер балапандарын өсіретін ірі құс өсіру кешендері қалыптаса бастады.

Бүгінгі таңда құстың саны жөнінен Қытай, АҚШ, Ресей, ал жұмыртқа өндіруден Қытай, АҚШ, Жапония, Ресей және Үндістан ерекше көзге түседі.

Балық аулау теңіз жағалық елдерінің барлығында таралғанымен, дүние жүзінде ауланатын балықтың жартысынан астамы 6 елдің – Жапония, Қытай, АҚШ, Чили, Перу және Ресейдің үлесіне тиеді.

Балықтар материктік қайраңдар мен жылы және суық мұхит ағыстары түйіскен аудандардан көбірек ауланады.

Бекіту

I- топ: Әдепті

III- топ: Көркем сөйлейтін

II- топ: Мәдениетті

1 – тур (10 ұпай)

НЕ?

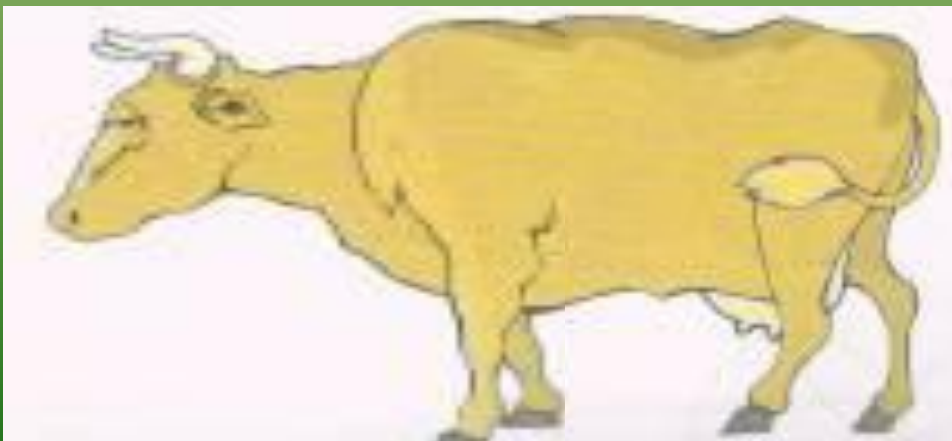

Қашан?

Қайда?

Ненің суреті?

Түйе

Жылқы

Қой

Сиыр

*Солтүстік Америка мен
Батыс Еуропа елдерінде
бройлер балапандарын
өсіретін ірі құс өсіру
кешендері **қашан**
қалыптаса бастады?*

*XX ғасырдың екінші
жартысынан
бастап*

*Дүние жүзінің **қай**
елдерінде қаракөл
елтірісін дайындау
жолға қойылған.*

**Алдыңғы Азия,
Орта Азия және
Оңтүстік Африка елдері.**

2 – тур

Адасқан сөздер(8 ұпай)

1-

Топ

Дуние жүзі бойынша ірі қараның мал басы 1,3 млрд-қа жетіп отыр. Ет – жүн бағытындағы және биязы, жартылай биязы жүн бағытындағы болып бөлінеді. *Бүгінгі таңда құстың саны жөнінен Қытай, АҚШ, Ресей, ал жұмыртқа өндіруден Қытай, АҚШ, Жапония, Ресей және Үндістан ерекше көзге түседі.*

2- Топ

Шошқа шаруашылығы дүниежүзілік ет өнімінің 40%-ға жуығын береді.

Дүние жүзіндегі қойы ең көп ел – Аустралия (130 млн астам), одан кейін Қытай (112 млн астам)

Балықтар материктік қайраңдар мен жылы және суық мұхит ағыстары түйіскен аудандардан көбірек ауланады.

3- Топ

Балық аулау теңіз жағалық елдерінің барлығында таралғанымен, дүние жүзінде ауланатын балықтың жартысынан астамы 6 елдің – Жапония, Қытай, АҚШ, Чили, Перу және Ресейдің үлесіне тиеді. Дүние жүзі бойынша қой саны 102 млрд- қа жетіп отыр. Дүние жүзінде етті ең көп өндіретін елдер қатарына АҚШ, Қытай, Бразилия, Аргентина және Ресей жатады.

3 – тур

Кім жылдам! (10 ұпай)

1,3 млрд-
XX ғ 2
жартысы-

40 %-
0.8-

35%-
130 млн
астам-
20-30-
100 млн
Т-

5-6-
9/10-
112
млн
астам-
40%-

1,3 млрд- Дж бойынша ірі қара мал басының саны.

XX ғ 2 жартысынан бастап ,
Солтүстік Америка мен Батыс Еуропа елдерінде бройлер балапандарын өсіретін ірі құс өсіру кешендері қалыптаса бастады.

40 %-Шошқа

**шаруашылығының дж-гі
ет өніміндегі улесі**

**Қазір оның саны 0,8 млрд-
тан асып отыр.**

Өндірілетін сүттің барлығын дерлік, ал еттің 35%-ын осы ірі қара малы береді.

Дүние жүзіндегі қойы ең көп ел – Аустралия (130 млн астам), одан кейін Қытай (112 млн астам)

Сондықтан қазіргі таңда дүниежүзілік су айдындарында 20-30 мыңға дейінгі ірілі- ұсақты балық және басқа да теңіз өнімдерін аулайтын кемелер жүзіп жүр.

Қазіргі кезде дж бойынша ауланатын балық пен өндірілетін теңіз өнімдері жылына 100 млн т-ға жетіп отыр.

Дамушы елдерде бұл көрсеткіш өте төмен, тіпті жалпы өнімді аса көп өндіретін Қытай мен Үндістанда, ол Канада және АҚШ-пен салыстырғанда 5-6-есе төмен. Оның 9/10-ын теңіздер мен мұхиттардан, ал қалған бөлігі тұщы сулардан ауланады.

Дүние жүзіндегі қойы ең көп ел – Аустралия (130 млн астам) , одан кейін Қытай (**112 млн астам**)

40 %-Шошқа

шаруашылығының дж-гі ет өніміндегі улесі

Үйге тапсырма: § 39. Мал шаруашылығы және балық шаруашылығы.

(Оқу, мазмұнын айту, тақырып соңындағы сұрақтарға жауап беру.)

Бағалау.

Мадақтау.

